

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૭] ૨ એસ.સી.આર. ૭૦૩

મંજુ દેવી

વિરુદ્ધ

ઓનકારજીત સિંહ અહલુવાલિયા ઉર્ફે ઓમકારજીત સિંહ અને અન્ય

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૭૦ ઓફ ૨૦૧૭)

૨૪ માર્ચ, ૨૦૧૭

[આર. કે. અગ્રવાલ અને અશોક ભૂષણ, ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ]

કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૪૩૮ – આઈપીસીની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪ અને ૪૫૨ તથા એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૧) હેઠળ ગુનો કરવા બદલ આરોપી ઠરાવાયેલા સામાવાળાને આગોતરા જામીન

મંજૂર કર્યા - ફરિયાદી દ્વારા અપીલ - ઠરાવ્યું: કોડની કલમ ૪૩૮ એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળના ગુનાઓ માટે ઉપલબ્ધ નથી - એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ અલગ અને વિશેષ વર્ગમાં આવે છે - હાઈકોર્ટે સામાવાળાને આગોતરા જામીન મંજૂર કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે - ભારતનું બંધારણ, અનુચ્છેદ ૧૭ - શિઝ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ એન્ડ શિઝ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ (પ્રિવેન્શન ઓફ એટ્રોસિટીઝ) એક્ટ, ૧૯૮૯ ની કલમ ૩(૧)(૧૧).

શિઝ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ એન્ડ શિઝ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ (પ્રિવેન્શન ઓફ એટ્રોસિટીઝ) એક્ટ, ૧૯૮૯:

કલમ ૧૮ - એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળના ગુનાઓ સંદર્ભે સીઆર.પી.સી.ની કલમ ૪૩૮ બાકાત રાખવી - એક્ટમાં કલમ ૧૮ સામેલ કરવાનો ઉદ્દેશ - ઠરાવ્યું: આવા ગુનાઓને જન્મ આપતી પ્રવર્તમાન સામાજિક પરિસ્થિતિઓના સંદર્ભમાં બાકાતને જોવાની રહેશે, અને એવી આશંકા છે કે આવા અત્યાચાર આચરનારાઓ તેમના પીડિતોને ધમકાવશે અને ડરાવશે અને જો ગુનેગારોને આગોતરા જામીનનો લાભ લેવાની છૂટ આપવામાં આવે તો તેઓ આ ગુનેગારો સામેની કાર્યવાહીમાં અવરોધ ઊભો કરશે.

કલમ ૩(૧)(૧૧) - કલમ ૩(૧)(૧૧) અને આઈપીસીની કલમ ૩૫૪ વચ્ચેનો તફાવત - પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ - કલમ ૩૫૪.

અપીલ મંજૂર કરતાં, કોર્ટે ઠરાવ્યું:

૧.૧. એસસી/એસટી એક્ટ શિક્ષ્યુલ્ડ કાર્ટ્સ અને શિક્ષ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સના સભ્યો સામે અત્યાચાર આચરતા અટકાવવા અને સદર એક્ટ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી માટે વિશેષ અદાલતો પૂરી પાડવા તેમજ આવા ગુનાઓના ભોગ બનનારાઓને રાહત અને પુનર્વસન પૂરું પાડવા માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો. તે નિઃશંકપણે સાચું છે કે કોડની કલમ ૪૩૮, જે આઈપીસી હેઠળના ગુનાઓના સંદર્ભમાં આરોપીને ઉપલબ્ધ છે, તે એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળના ગુનાઓના સંદર્ભમાં ઉપલબ્ધ નથી. એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ અલગ અને વિશેષ વર્ગમાં આવે છે.

બંધારણનો અનુચ્છેદ ૧૭ અસ્પૃશ્યતા નાબૂદી સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે અને તેના કોઈપણ સ્વરૂપમાં આચરણને મનાઈ ફરમાવે છે તેમજ જોગવાઈ કરે છે કે અસ્પૃશ્યતામાંથી ઉદ્ભવતી કોઈપણ અક્ષમતાનો અમલ કાયદા અનુસાર શિક્ષાપાત્ર ગુનો બનશે. તેથી, એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧) હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ અસ્પૃશ્યતાના આચરણમાંથી ઉદ્ભવે છે. 'હરિજન', 'ધોબી' વગેરે શબ્દોનો ઉપયોગ ઘણીવાર ઉચ્ચ જાતિના લોકો દ્વારા અપમાન, ગાળો અને ઉપહાસના શબ્દ તરીકે થાય છે. આ નામોથી કોઈને બોલાવવું એ આજકાલ અપમાનજનક ભાષા છે અને તે અપરાધિક છે. તે મુખ્યત્વે કોઈને

ઈશ્ટાપૂર્વક અપમાનિત કરવા અને નીચા દેખાડવા માટે વપરાય છે. આજે કોઈપણ સમુદાયનું અપમાન ન થવું જોઈએ કે તેમને નીચા ન જોવા જોઈએ, અને કોઈની લાગણી દુભાવી ન જોઈએ.

૨. ભારતના બંધારણે 'અસ્પૃશ્યતા' નાબૂદ કરી હોવા છતાં, સામાજિક વલણોને જોતાં જે શિષ્યુલ્લ કાસ્ટ્સ અને શિષ્યુલ્લ ટ્રાઈબ્સ વિરુદ્ધ આવા ગુનાઓ આચરવા તરફ દોરી જાય છે, એવી આશંકા માટે યોગ્ય કારણ છે કે જો આવા ગુનાઓ આચરનાર વ્યક્તિઓને આગોતરા જામીનનો લાભ આપવામાં આવે, તો તેઓ આગોતરા જામીન પર હોય ત્યારે તેમની સ્વતંત્રતાનો દુરુપયોગ કરીને તેમના પીડિતોને ત્રાસ આપે અને યોગ્ય તપાસ અટકાવે તેવી પૂરી શક્યતા છે. આ સંદર્ભમાં એસસી/એસટી એક્ટમાં કલમ ૧૮નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ એવા ગુનાઓ છે જે સમાજની નજરે શિષ્યુલ્લ કાસ્ટ્સ અને શિષ્યુલ્લ ટ્રાઈબ્સના સભ્યોને હલકા પાડે છે અને તેમને ગૌરવ અને આત્મસન્માનભર્યું જીવન જીવતા અટકાવે છે. આવા ગુનાઓ શિષ્યુલ્લ કાસ્ટ્સ અને શિષ્યુલ્લ ટ્રાઈબ્સના સભ્યોને ગુલામીની સ્થિતિમાં રાખવાના હેતુથી તેમને અપમાનિત કરવા અને વશ કરવા માટે આચરવામાં આવે છે. આ ગુનાઓ એક અલગ વર્ગ રચે છે અને પીનલ કોડ હેઠળના ગુનાઓ સાથે સરખાવી શકાય નહીં.

૩.૧. તે સ્પષ્ટ છે કે મેજિસ્ટ્રેટ ફરિયાદ તેમજ ફરિયાદીના નિવેદનને કાળજીપૂર્વક વાંચ્યું છે અને એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા છે કે સામાવાળા વિરુદ્ધ પ્રથમદર્શી કેસ બને છે, જે સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ રિવિઝનમાં અને હાઈકોર્ટમાં પણ યથાવત રાખવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી ફરિયાદ ખોટી અને બદધરાદાપૂર્વક છે અને સામાવાળા નંબર ૧ ના ભાઈ દ્વારા લાંબા સમયથી ચાલી રહેલા વિવાદને કારણે વેર વાળવા માટે કરવામાં આવી છે, તે દલીલ પર પ્રથમ તબક્કે વિચાર કરી શકાય નહીં અને કેસની ખોટી દાનત અથવા સાચી દાનત માત્ર ટ્રાયલ વખતે જ ધ્યાનમાં લઈ શકાય.

૩.૨. છેડતી અને અપમાનનો ભોગ બનનાર વ્યક્તિ ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી સમાન સ્થિતિમાં હોય છે અને તેની જુબાનીને સમાન વજન મળવું જોઈએ. પ્રસ્તુત કેસમાં, રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટે શોધી કાઢ્યું છે કે સામાવાળા સામે સંજ્ઞાન લેવા માટેનો પ્રથમદર્શી કેસ બને છે. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૧), જે શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ અથવા શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબની કોઈપણ મહિલાને અપમાનિત કરવા અથવા તેની નમ્રતાને પડકારવાના ઈરાદાથી હુમલો કરવા અથવા બળનો ઉપયોગ કરવા સાથે સંબંધિત છે, તે ગુનાનું એક ગંભીર સ્વરૂપ છે. કલમ ૩(૧)(૧૧) અને કલમ ૩૫૪ વચ્ચેનો એકમાત્ર તફાવત અનિવાર્યપણે તે જાતિ કે જનજાતિ છે જેની સાથે પીડિતા સંબંધિત છે. જો તે શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ અથવા શિડ્યુલ્ડ

ટ્રાઈબની હોય, તો કલમ ૩(૧)(૧૧) લાગુ પડે છે. બીજો તફાવત એ છે કે કલમ ૩(૧)(૧૧) માં આવી પીડિતાનું અપમાન પણ ગુનો બનાવવામાં આવ્યો છે. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૧૮ કોડની કલમ ૪૩૮ લાગુ કરવા પર પ્રતિબંધ ઊભો કરે છે અને હાઈકોર્ટે સામાવાળાને આગોતરા જામીન આપવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે.

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૭૦ ઓફ ૨૦૧૭.

પટના હાઈકોર્ટના ફોજદારી પરચૂરણ અરજી નં. ૨૫૫૬૧ ઓફ ૨૦૧૪ ના ૩.૧૨.૨૦૧૪ ના ચુકાદા અને આદેશથી.

એ. શરણ, શ્રીમતી અંજના પ્રકાશ, સિનિયર એડવોકેટ, સંજીવ કુમાર, એચ. કે. નાયક, રજનીશ, અજય અમૃત રાજ, પી. એસ. નેરવાલ, હિમાંશુ શેખર, અમિનવ મુખર્જી, સિદ્ધાર્થ ગર્ગ, શ્રીમતી બિહુ શર્મા, સુશ્રી પૂર્ણિમા કૃષ્ણા, સંચિત, સુશ્રી સ્વાતી, સુશ્રી આંચલ દત્તા, સુમન જ્યોતિ ખેંઝ, એડવોકેટ.

ઉપરોક્ત પક્ષકારો તરફથી હાજર.

કોર્ટનો ચુકાદો આર. કે. અગ્રવાલ, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

૧. રજા મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૨. આ અપીલ પટના હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ દ્વારા ફોજદારી પરચૂરણ અરજી

નં. ૨૫૫૬૧ ઓફ ૨૦૧૪ માં ૩.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ પસાર કરાયેલા તે ચુકાદા અને આદેશ વિરુદ્ધ છે, જે દ્વારા હાઈકોર્ટે ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં 'આઈપીસી') ની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪ અને ૪૫૨ તથા શિશુલુક કાસ્ટ્રસ એન્ડ શિશુલુક ટ્રાઈબ્સ (પ્રિવેન્શન ઓફ એટ્રોસિટીઝ) એક્ટ, ૧૯૮૯ (ટૂંકમાં 'એસસી/એસટી એક્ટ') ની કલમ ૩(૧)(૧૧) હેઠળ ગુનો આચરવાના આરોપી સામાવાળાને આગોતરા જામીન મંજૂર કર્યા હતા.

૩. ટૂંકી હકીકતો:

(એ) તારીખ ૦૪.૦૫.૨૦૦૯ ના રોજ, મંજુ દેવી – અપીલકર્તા – ફરિયાદીએ, ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, બેગુસરાઈની કોર્ટમાં આઈપીસીની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪ અને ૪૫૨ તથા એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૧) હેઠળ ફરિયાદ કેસ નં. ૧૦૭૯સી/૦૯ દાખલ કર્યો, જેમાં જણાવ્યું કે ૧૮.૦૪.૨૦૦૯ ના રોજ બપોરે ૩:૦૦ વાગ્યે, સામાવાળા તેણીના ક્વાર્ટરમાં ઘૂસી આવ્યા અને તેણીની નમ્રતાને પડકારવા માટે તેણીને પકડી લીધી. જ્યારે અપીલકર્તાએ તેમની પકડમાંથી જેમ-તેમ કરીને બહાર નીકળવાનું વ્યવસ્થાપન કર્યું, ત્યારે સામાવાળાએ તેણીને અને તેણીના પરિવારના સભ્યોને 'હરિજન અને ધોબી' કહીને તેમની જાતિ વિશે અપશબ્દો કહ્યા અને આ ઘટના બહાર જાહેર કરવા બદલ જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપી.

(બી) ઉપરોક્ત ફરિયાદને પરિણામે આઈપીસીની કલમ ૩૨૩, ૩૫૪ અને જપર તથા એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૧) હેઠળ પી.એસ. સદર, બેગુસરાઈ ખાતે એફઆઈઆર નં. ૬૫/૦૮ નોંધાઈ.

(સી) તપાસ બાદ, પોલીસે કેસમાં કલોઝર રિપોર્ટ ફાઇલ કર્યો. જો કે, ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, બેગુસરાઈ, રિપોર્ટથી અસંતુષ્ટ થઈને, ૨૦.૦૩.૨૦૧૩ ના આદેશ દ્વારા, ગુનાનું સંજ્ઞાન લીધું અને ઉપરોક્ત આઈપીસીની કલમો તેમજ એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળ સામાવાળા વિરુદ્ધ પ્રોસેસ જારી કરવામાં આવી.

(ડી) ૨૦.૦૩.૨૦૧૩ ના આદેશથી વ્યથિત થઈને, સામાવાળાઓએ એડિશનલ સેશન્સ જજ, બેગુસરાઈ સમક્ષ ક્રિમિનલ રિવિઝન નં. ૩૧૦/૨૦૧૩ દાખલ કર્યું. લર્નડ એડિશનલ સેશન્સ જજ, બેગુસરાઈએ ૧૪.૧૨.૨૦૧૩ ના આદેશ દ્વારા ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, બેગુસરાઈ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૨૦.૦૩.૨૦૧૩ ના આદેશને બહાલ રાખ્યો.

(ઈ) સામાવાળાએ ૧૪.૧૨.૨૦૧૩ ના આદેશ વિરુદ્ધ હાઈકોર્ટમાં ફોજદારી પરચૂરણ અરજી નં. ૧૨૪૬૮ ઓફ ૨૦૧૪ દાખલ કરી. હાઈકોર્ટના લર્નડ સિંગલ જજે, ૨૫.૦૩.૨૦૧૪ ના આદેશ દ્વારા ૧૪.૧૨.૨૦૧૩ ના આદેશની

પુષ્ટિ કરી. સામાવાળાઓએ આગોતરા જામીન માટે ફોજદારી પરચૂરણ અરજી નં. ૨૫૫૬૧ ઓફ ૨૦૧૪ પણ દાખલ કરી. હાઈકોર્ટના લર્નડ સિંગલ જજે, તારીખ ૦૩.૧૨.૨૦૧૪ ના આદેશ દ્વારા, જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ફર્સ્ટ ક્લાસ, બેગુસરાઈના સંતોષ મુજબ સામાવાળાને આગોતરા જામીન મંજૂર કર્યા.

(એફ) ૦૩.૧૨.૨૦૧૪ ના આદેશથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તાએ આ કોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરી છે.

જ. અપીલકર્તાના લર્નડ કાઉન્સેલ શ્રી સંજીવ કુમાર અને સામાવાળાના લર્નડ સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી એ. શરણની રજૂઆતો સાંભળી.

વિચારણા માટેનો મુદ્દો:

પ. આ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા માટેનો એકમાત્ર મુદ્દો એ છે કે શું હાઈકોર્ટ કેસની પ્રવર્તમાન હકીકતો અને સંજોગોમાં સામાવાળાને આગોતરા જામીન આપવામાં ન્યાયસંગત હતી?

સામે-સામેની દલીલો:

ડ. અપીલકર્તાના કાઉન્સેલે સંબંધિત સામગ્રીઓ, જેમ કે ફરિયાદ, ફરિયાદીનું

નિવેદન તેમજ એસસી/એસટી એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓ તરફ ધ્યાન દોરીને રજૂઆત કરી કે એડિશનલ સેશન્સ જજ, બેગુસરાઈએ ૧૪.૧૨.૨૦૧૩ ના આદેશમાં પહોંચેલા તથ્યપૂર્ણ નિષ્કર્ષના પ્રકાશમાં હાઈકોર્ટ આગોતરા જમીન આપવામાં ન્યાયસંગત નહોતી. અપીલકર્તા તરફથી વધુમાં દલીલ કરવામાં આવી કે આ મુદ્દે સ્પષ્ટ તારણો હોવા છતાં, હાઈકોર્ટનું સામાવાળાને આગોતરા જમીન આપવાનું યોગ્ય નહોતું.

૭. સામાવાળા તરફથી હાજર રહેલા લર્નડ સિનિયર કાઉન્સેલે રજૂઆત કરી કે તેમની સામેના આક્ષેપો ખોટા છે કારણ કે અપીલકર્તા તે સમયે ઘરઘાટી (મેઈડ) તરીકે કામ કરતી હતી અને તેનો ઉપયોગ સામાવાળા નંબર ૧ અને તેના ભાઈ વચ્ચે લાંબા સમયથી ચાલી રહેલા વિવાદને પતાવવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો. લર્નડ સિનિયર કાઉન્સેલે વધુમાં જણાવ્યું કે જે દિવસથી, એટલે કે તારીખ ૦૩.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ હાઈકોર્ટે તેમને આગોતરા જમીન આપ્યા, ત્યારથી કોઈ અનિચ્છનીય ઘટના બની નથી અને સામાવાળાએ તપાસ અધિકારીને સહકાર આપ્યો છે. વધુમાં દલીલ કરવામાં આવી કે ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, હાઈકોર્ટે આગોતરા જમીન આપવામાં સાચું કર્યું છે અને આ તબક્કે આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

ચર્ચા:

૮. ફરિયાદ વાંચતા જણાય છે કે ફરિયાદી અનુસૂચિત જાતિના છે અને સંબંધિત સમયે ઘરઘાટી તરીકે કામ કરતા હતા. સામાવાળાઓએ ફરિયાદીની નમ્રતાને પડકારવા માટે તેના ઘરમાં ઘૂસીને તેને પકડી લીધી. જ્યારે ફરિયાદીએ તેમના કૃત્યોનો પ્રતિકાર કર્યો, ત્યારે સામાવાળાએ તેણીને બળપૂર્વક ફ્લોર પર ધકેલી દીધી અને તેણીને અપશબ્દો કહેવા લાગ્યા કે "તમે 'હરિજન', 'ધોબણ', તમે અમારા ઍઠવાડ પર જીવો છો અને તમે અમને વટ બતાવો છો. તમારા 'હરિજન' લોકોનો વટ બહુ વધી ગયો છે અને આજે તમને બરબાદ કરી દેવામાં આવશે." ફરિયાદમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળાઓએ કોઈને આ ઘટના વિશે જણાવવાના કિસ્સામાં તેણીને જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપી હતી.

૯. તદનુસાર, ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૧૩ ના આદેશ દ્વારા આઈપીસી અને એસસી/એસટી એક્ટની વિવિધ કલમો હેઠળ ગુનાનું સંજ્ઞાન લેવામાં આવ્યું હતું. એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ અને સેશન્સ જજ, બેગુસરીએ ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૧૩ નો આદેશ પસાર કરતી વખતે પૂરતી સામગ્રી હોવાનું જણાવીને તેને બહાલ રાખ્યું હતું, જે હાઈકોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૫.૦૩.૨૦૧૪ ના આદેશ દ્વારા સમર્થિત હતું.

૧૦. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૧૮ ને ટાંકવી યોગ્ય રહેશે જે નીચે મુજબ છે:—

"૧૮. એક્ટ હેઠળ ગુનો આચરનાર વ્યક્તિઓને કોડની કલમ ૪૩૮ લાગુ ન પડવી. આ એક્ટ હેઠળ ગુનો આચરવાના આક્ષેપસર કોઈપણ વ્યક્તિની ધરપકડને સંડોવતા કોઈપણ કેસના સંબંધમાં કોડની કલમ ૪૩૮ માંની કોઈપણ બાબત લાગુ પડશે નહીં."

૧૧. એસસી/એસટી એક્ટ શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સના સભ્યો સામે અત્યાચાર આચરતા અટકાવવા અને સદર એક્ટ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી માટે વિશેષ અદાલતો પૂરી પાડવા તેમજ આવા ગુનાઓના ભોગ બનનારાઓને રાહત અને પુનર્વસન પૂરું પાડવા માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો. સદર એક્ટની કલમ ૨ હેઠળ 'અત્યાચાર' (Atrocity) ની વ્યાખ્યા કલમ ૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો થાય છે. કલમ ૩(૧) નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:

"૩. અત્યાચારના ગુના માટે શિક્ષા. (૧) જે કોઈ, શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબનો સભ્ય ન હોય, તે –

(i) શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્યને કોઈ અખાધ કે વાંધાજનક પદાર્થ પીવા કે ખાવા માટે મજબૂર કરે છે;

(ii) શિક્ષુલ્લ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્લ ટ્રાઈબના સભ્યના પરિસરમાં અથવા પડોશમાં મળ, કચરો, શબ અથવા અન્ય કોઈ વાંધાજનક પદાર્થ ઠાલવીને ઈજા, અપમાન અથવા ત્રાસ આપવાના ઈરાદાથી કૃત્ય કરે છે;

(iii) શિક્ષુલ્લ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્લ ટ્રાઈબના સભ્યના અંગ પરથી બળપૂર્વક કપડાં ઉતારી નાખે છે અથવા તેને નગ્ન સરઘસ કાઢે છે અથવા રંગેલા ચહેરા કે શરીર સાથે સરઘસ કાઢે છે અથવા માનવીય ગરિમાને લજવે તેવું કોઈ સમાન કૃત્ય કરે છે;

(iv) શિક્ષુલ્લ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્લ ટ્રાઈબના સભ્યની માલિકીની, અથવા તેને ફાળવેલી, અથવા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ફાળવ્યા માટે સૂચિત કરેલી જમીન પર ગેરકાયદેસર કબજો કરે છે કે ખેડે છે અથવા તેને ફાળવેલી જમીન પોતાના નામે તબદીલ કરાવે છે;

(v) શિક્ષુલ્લ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્લ ટ્રાઈબના સભ્યને તેની જમીન અથવા પરિસરમાંથી ગેરકાયદેસર રીતે બેદખલ કરે છે અથવા કોઈપણ જમીન, પરિસર અથવા પાણી પરના તેના અધિકારોના ભોગવટામાં દખલ કરે છે;

(vi) શિક્ષુલ્લ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્લ ટ્રાઈબના સભ્યને 'વેઠ' (begar) અથવા બળપૂર્વક કે બંધારણીય મજૂરીના અન્ય સમાન સ્વરૂપો કરવા માટે મજબૂર કરે છે કે લલચાવે છે;

(vii) શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્યને મતદાન ન કરવા અથવા કોઈ ચોક્કસ ઉમેદવારને મત આપવા અથવા કાયદા દ્વારા પ્રદાન કર્યા સિવાયની રીતે મતદાન કરવા માટે દબાણ કરે છે કે ધમકાવે છે;

(viii) શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્ય વિરુદ્ધ ખોટા, બદધરાદાપૂર્વક કે હેરાનગતિજનક દાવાઓ અથવા ફોજદારી કે અન્ય કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરે છે;

(ix) કોઈપણ સરકારી કર્મચારીને ખોટી અથવા તુરુષ માહિતી આપે છે અને તે દ્વારા આવા સરકારી કર્મચારીને શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્યને ઈજા કે ત્રાસ પહોંચાડવા માટે તેની કાયદેસરની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે પ્રેરે છે;

(x) જાહેર દષ્ટિમાં આવે તેવી કોઈપણ જગ્યાએ શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્યને અપમાનિત કરવાના ઈરાદાથી ઈરાદાપૂર્વક અપમાનિત કરે છે કે ધમકાવે છે;

(xi) શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબની કોઈપણ મહિલાને અપમાનિત કરવા અથવા તેણીની નમ્રતાને પડકારવાના ઈરાદાથી હુમલો કરે છે અથવા બળનો ઉપયોગ કરે છે;

(xii) શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ કે શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબની મહિલાની ઇચ્છાને પ્રભાવિત કરવાની સ્થિતિમાં રહીને તેનો એ રીતે જાતીય શોષણ

કરવા માટે તે સ્થિતિનો ઉપયોગ કરે છે કે જે માટે તે અન્યથા સંમત થઈ ન હોત;

(xiii) શિક્ષુલ્ડ કાસ્ટ્સ અથવા શિક્ષુલ્ડ ટ્રાઈબ્સના સભ્યો દ્વારા સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાતા કોઈપણ ઝરણા, જળાશય અથવા અન્ય સ્ત્રોતના પાણીને દૂષિત કરે છે જેથી તે જે હેતુ માટે સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાય છે તેના માટે ઓછું યોગ્ય બને;

(xiv) શિક્ષુલ્ડ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્યને જાહેર સ્થળે જવાના કોઈપણ રૂઢીગત અધિકારથી વંચિત કરે છે અથવા આવા સભ્યને તેનો ઉપયોગ કરવાથી અટકાવે છે કે અવરોધે છે;

(xv) શિક્ષુલ્ડ કાસ્ટ કે શિક્ષુલ્ડ ટ્રાઈબના સભ્યને તેનું ઘર, ગામ અથવા અન્ય રહેઠાણ છોડવા માટે મજબૂર કરે છે કે કારણ બને છે, તો તેને ઓછામાં ઓછી છ મહિનાની અને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદ અને દંડની સજા થશે."

૧૨. તે નિઃશંકપણે સાચું છે કે કોડની કલમ ૪૩૮, જે આઈપીસી હેઠળના ગુનાઓના સંદર્ભમાં આરોપીને ઉપલબ્ધ છે, તે એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળના ગુનાઓ માટે ઉપલબ્ધ નથી. એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ અલગ અને વિશેષ વર્ગમાં આવે છે. બંધારણનો અનુચ્છેદ ૧૭ અસ્પૃશ્યતા

નાબૂદી સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે અને તેના કોઈપણ સ્વરૂપમાં આચરણને મનાઈ ફરમાવે છે તેમજ જોગવાઈ કરે છે કે અસ્પૃશ્યતામાંથી ઉદ્ભવતી કોઈપણ અક્ષમતાનો અમલ કાયદા અનુસાર શિક્ષાપાત્ર ગુનો બનશે. તેથી, એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧) હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ અસ્પૃશ્યતાના આચરણમાંથી ઉદ્ભવે છે. આ સંદર્ભમાં એસસી/એસટી એક્ટમાં, કલમ ૧૮ હેઠળની વિવાદાસ્પદ જોગવાઈ સહિત, કેટલીક વિશેષ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે. એસસી/એસટી એક્ટ હેઠળના ગુનાઓના સંબંધમાં કોડની કલમ ૪૩૮ બાકાત રાખવાને સામાજિક પરિસ્થિતિઓના સંદર્ભમાં જોવું પડશે જે આવા ગુનાઓને જન્મ આપે છે, અને એવી આશંકા છે કે જો ગુનેગારોને આગોતરા જામીન લેવાની છૂટ આપવામાં આવે તો આવા અત્યાચાર આચરનારાઓ તેમના પીડિતોને ધમકાવશે અને ડરાવશે અને આ ગુનેગારોની કાર્યવાહીમાં અવરોધ ઊભો કરશે.

૧૩. આ સંદર્ભમાં, એસસી/એસટી એક્ટ સાથે જોડાયેલા હેતુઓ અને કારણોના નિવેદનને ટાંકવું પ્રસ્તુત છે જે નીચે મુજબ છે:—

"અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિની સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ સુધારવા માટેના વિવિધ પગલાં છતાં, તેઓ સંવેદનશીલ રહે છે. તેમને ઘણા નાગરિક અધિકારોથી વંચિત રાખવામાં આવે છે. તેઓ વિવિધ ગુનાઓ, અપમાન, અપમાનજનક સ્થિતિ અને હેરાનગતિને પાત્ર છે. તેમને કેટલાક ફૂર

બનાવોમાં તેમના જીવન અને સંપત્તિથી વંચિત રાખવામાં આવ્યા છે. ઐતિહાસિક, સામાજિક અને આર્થિક કારણોસર તેમની સામે ગંભીર ગુનાઓ આચરવામાં આવે છે..

૨. શિક્ષણના પ્રસાર વગેરે દ્વારા અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિમાં પેદા થયેલી જાગૃતિને કારણે, તેઓ તેમના અધિકારોનો દાવો કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે અને આ અન્ય લોકો દ્વારા બહુ દયાપૂર્વક લેવામાં આવતું નથી. જ્યારે તેઓ તેમના અધિકારોનો દાવો કરે છે અને તેમની સામે અસ્પૃશ્યતાની પ્રથાઓનો પ્રતિકાર કરે છે અથવા વૈધાનિક લઘુત્તમ વેતનની માંગ કરે છે અથવા કોઈપણ બંધાયેલી અને ફરજિયાત મજૂરી કરવાનો ઇનકાર કરે છે, ત્યારે નિહિત હતો (વેસ્ટેડ ઇન્ટરેસ્ટ્સ) તેમને દબાવવા અને ત્રાસ આપવાનો પ્રયાસ કરે છે. જ્યારે અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ તેમની આત્મસન્માન અથવા તેમની મહિલાઓની આબરૂ બચાવવાનો પ્રયાસ કરે છે, ત્યારે તેઓ પ્રભાવશાળી અને શક્તિશાળી લોકો માટે ત્રાસદાયક બને છે. અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ દ્વારા સરકાર દ્વારા ફાળવવામાં આવેલી જમીન પર કબજો અને ખેતી પણ નારાજગી પેદા કરે છે અને મોટાભાગે આ લોકો નિહિત હિતો દ્વારા હુમલાનો ભોગ બને છે. મોડે મોડે, માનવ મળ જેવા અખાદ્ય પદાર્થો ખાવા માટે મજબૂર કરવા જેવા અમુક અત્યાચારો આચરવાના ખતેલ પહોંચાડતા વલણમાં વધારો થયો છે અને અસહાય અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત

જનજાતિઓ પર હુમલાઓ અને સામૂહિક હત્યાઓ તથા અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિની મહિલાઓ પર બળાત્કારના બનાવો બન્યા છે. સંજોગોવશાત્, સિવિલ રાઈટ્સ પ્રોટેક્શન એક્ટ, ૧૯૫૫ અને ઈન્ડિયન પીનલ કોડની સામાન્ય જોગવાઈઓ જેવા અસ્તિત્વમાં રહેલા કાયદાઓ આ ગુનાઓને રોકવા માટે અપૂરતા જણાયા છે. તેથી, તેમની સામે બિન-અનુસૂચિત જાતિઓ અને બિન-અનુસૂચિત જનજાતિઓ દ્વારા આચરવામાં આવતા ગુનાઓને રોકવા અને અટકાવવા માટે એક વિશેષ કાયદો જરૂરી બન્યો છે.

૩. 'અત્યાચાર' શબ્દ અત્યાર સુધી વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી. તે જરૂરી માનવામાં આવે છે કે માત્ર 'અત્યાચાર' શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવો જોઈએ નહીં પરંતુ આવા અત્યાચારો આચરવા માટે ઉચ્ચ સજાની જોગવાઈ કરવા માટે કડક પગલાં રજૂ કરવા જોઈએ. અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિને પીડિત થવાથી બચાવવા માટે ચોક્કસ નિવારક અને શિક્ષાત્મક પગલાં લેવા માટે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને આદેશ આપવો અને અત્યાચારો આચરવામાં આવે ત્યારે તેમને પુનર્વસવાટ માટે પર્યાપ્ત રાહત અને સહાય પૂરી પાડવી એ પણ પ્રસ્તાવિત છે."

૧૪. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, કેસની હકીકતો સમજવી હવે સરળ છે. 'હરિજન', 'ધોબી' વગેરે શબ્દોનો ઉપયોગ ઘણીવાર તથાકથિત ઉચ્ચ જાતિના લોકો દ્વારા

અપમાન, ગાળો અને ઉપહાસના શબ્દ તરીકે થાય છે. આ નામોથી કોઈને બોલાવવું એ આજકાલ અપમાનજનક ભાષા છે અને તે અપરાધિક છે. તે મુખ્યત્વે કોઈને ઈરાદાપૂર્વક અપમાનિત કરવા અને નીચા દેખાડવા માટે વપરાય છે. આપણે, આ દેશના નાગરિક તરીકે, હંમેશા એક વાત આપણા મનમાં અને હૃદયમાં રાખવી જોઈએ કે આજે કોઈપણ લોકો કે સમુદાયનું અપમાન ન થવું જોઈએ કે તેમને નીચા ન જોવા જોઈએ, અને કોઈની લાગણી દુભાવી ન જોઈએ.

૧૫. ભારતના બંધારણે 'અસ્પૃશ્યતા' નાબૂદ કરી હોવા છતાં, સામાજિક વલણોને જોતાં જે શિઝ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિઝ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ વિરુદ્ધ આવા ગુનાઓ આચરવા તરફ દોરી જાય છે, એવી આશંકા માટે યોગ્ય કારણ છે કે જો આવા ગુનાઓ આચરનાર વ્યક્તિઓને આગોતરા જામીનનો લાભ આપવામાં આવે, તો તેઓ આગોતરા જામીન પર હોય ત્યારે તેમની સ્વતંત્રતાનો દુરુપયોગ કરીને તેમના પીડિતોને ત્રાસ આપે અને યોગ્ય તપાસ અટકાવે તેવી પૂરી શક્યતા છે. આ સંદર્ભમાં એસસી/એસટી એક્ટમાં કલમ ૧૮ નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ સૂચિબદ્ધ ગુનાઓ એવા ગુનાઓ છે જે, ન્યૂનતમ કહીએ તો, સમાજની નજરે શિઝ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિઝ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સના સભ્યોને નીચા દેખાડે છે અને તેમને ગૌરવ અને આત્મસન્માનભર્યું જીવન જીવતા અટકાવે છે. આવા ગુનાઓ શિઝ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિઝ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સના સભ્યોને ગુલામીની સ્થિતિમાં રાખવાના હેતુથી તેમને

અપમાનિત કરવા અને વશ કરવા માટે આચરવામાં આવે છે. આ ગુનાઓ એક અલગ વર્ગ રચે છે અને પીનલ કોડ હેઠળના ગુનાઓ સાથે સરખાવી શકાય નહીં.

૧૬. ઉપરોક્તના પ્રકાશમાં, વિલાસ પાંડુરંગ પવાર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર (૨૦૧૨) ૮ એસસીસી ૭૯૫ માં આ કોર્ટના નિર્ણયને ટાંકવું સુસંગત રહેશે જેમાં આ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:—

"૯. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૧૮ કોડની કલમ ૪૩૮ લાગુ કરવા પર પ્રતિબંધ ઊભો કરે છે. જો કે, ફરિયાદમાંના આક્ષેપોની ચકાસણી કરવાની અને એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧) હેઠળનો ગુનો પ્રથમદર્શી બન્યો છે કે કેમ તે શોધવાની ફરજ કોર્ટ પર છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો ફરિયાદમાં કોઈ ચોક્કસ આક્ષેપ હોય, એટલે કે જાતિનું નામ લઈને અપમાનિત કરવાના ઈરાદાથી અપમાન અથવા ત્રાસ આપવો, તો આરોપી વ્યક્તિઓ આગોતરા જામીન માટે હકદાર નથી.

૧૦. કોડની કલમ ૪૩૮ સાથે વાંચવામાં આવતી એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૧૮ નો અવકાશ એવો છે કે તે આગોતરા જામીન મંજૂર કરવા પર ચોક્કસ પ્રતિબંધ ઊભો કરે છે. જ્યારે

એસસી/એસટી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈ વ્યક્તિ વિરુદ્ધ ગુનો નોંધવામાં આવે છે, ત્યારે જ્યાં સુધી તે પ્રથમદર્શી રીતે એવું ન શોધે કે આવો ગુનો બનતો નથી, ત્યાં સુધી કોઈ કોર્ટ આગોતરા જામીનની અરજી પર વિચાર કરશે નહીં. વધુમાં, જામીન અરજી પર વિચાર કરતી વખતે, પુરાવાઓ અને રેકૉર્ડ પરની અન્ય સામગ્રીના મૂલ્યાંકનનો અવકાશ મર્યાદિત છે. કોર્ટ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના જટિલ વિશ્લેષણમાં ઉતરે તેવી અપેક્ષા નથી. જ્યારે અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના રક્ષણ માટે વિશેષ કાયદામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય અને કોડની કલમ ૪૩૮ હેઠળ જામીન આપવામાં પ્રતિબંધ લાદવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે વિશેષ કાયદાની જોગવાઈને પુરાવા પર વિસ્તૃત ચર્ચા કરીને સરળતાથી બાજુ પર મૂકી શકાય નહીં."

ઉપરોક્ત કેસમાં દર્શાવેલા સિદ્ધાંતોને આ કોર્ટે બચુ દાસ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર (૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૪૭૧ માં અનુસર્યા છે.

૧૭. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૧૮ અંગે રાજસ્થાન હાઈકોર્ટની ફુલ બેન્ચે જય સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા એઆઈઆર ૧૯૯૩ રાજસ્થાન ૧૭૭ ના કેસમાં સમાન અભિગમ અપનાવ્યો છે જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જે

એસસી/એસટી એક્ટ સાથે આપણે સંબંધિત છીએ તેનો ઉદ્દેશ અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના સભ્યો સામે અત્યાચારના ગુનાઓ આચરતા અટકાવવાનો છે. બંને કાયદાઓ તેમની વ્યાપકતામાં અલગ હોઈ શકે છે, પરંતુ ૧૯૮૮ સુધી અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ દ્વારા સહન કરાયેલું અપમાન હવે સહન કરી શકાય તેવું લાગતું નથી, પરિણામે, આ કાયદો ઘડવામાં આવ્યો છે અને અમે તેના તારણો સાથે આદરપૂર્વક સંમત છીએ.

૧૮. સામાવાળાના સિનિયર કાઉન્સિલ દ્વારા નિર્મલ જીત કૌર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. (૨૦૦૪) ૭ એસસીસી ૫૫૪ માં આશ્રિત નિર્ણય સામાવાળાને મદદ કરતો નથી, સાદા કારણસર કે ઉપરોક્ત કેસમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૪૩૮ અને ૪૩૯ અલગ ક્ષેત્રોમાં કાર્ય કરે છે અને કોડની કલમ ૪૩૯ ના સંદર્ભમાં અરજી કરવા માટે વ્યક્તિ કસ્ટડીમાં હોવી જરૂરી છે જ્યારે કોડની કલમ ૪૩૮ ધરપકડની આશંકા ધરાવતી વ્યક્તિને જામીન મંજૂર કરવા માટેની દિશા સાથે સંબંધિત છે અને માત્ર ધરપકડના કિસ્સામાં આરોપીને જામીન પર મુક્ત કરવાનો આદેશ આપે છે.

૧૯. તે સ્પષ્ટ છે કે લર્નડ મેજિસ્ટ્રેટ ડે ફરિયાદ તેમજ ફરિયાદીના નિવેદનને કાળજીપૂર્વક વાંચ્યું છે અને એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા છે કે સામાવાળા વિરુદ્ધ પ્રથમદર્જી કેસ બને છે, જે સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ રિવિઝનમાં અને હાઈકોર્ટમાં પણ

યથાવત રાખવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી ફરિયાદ ખોટી અને બદધરાદાપૂર્વક છે અને અહીં સામાવાળા નંબર ૧ ના ભાઈ દ્વારા વેર વાળવા માટે કરવામાં આવી છે, તે દલીલ અંગે આપણે એવા મતલબના છીએ કે સંજ્ઞાન લેવા અને પ્રોસેસ જારી કરવાના તબક્કે તેને જોઈ શકાતી નથી અને કેસની ખોટી કે સાચી દાનત માત્ર ટ્રાયલ વખતે જ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે.

૨૦. છેડતી અને અપમાનનો ભોગ બનનાર વ્યક્તિ ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી સમાન સ્થિતિમાં હોય છે અને તેની જુબાનીને સમાન વજન મળવું જોઈએ. પ્રસ્તુત કેસમાં, રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટે શોધી કાઢ્યું છે કે સામાવાળા સામે સંજ્ઞાન લેવા માટેનો પ્રથમદર્શી કેસ બને છે. એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૩(૧)(૧૧), જે શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ અથવા શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબની કોઈપણ મહિલાને અપમાનિત કરવા અથવા તેની નમ્રતાને પડકારવાના ઈરાદાથી હુમલો કરવા અથવા બળનો ઉપયોગ કરવા સાથે સંબંધિત છે, તે ગુનાનું એક ગંભીર સ્વરૂપ છે. કલમ ૩(૧)(૧૧) અને કલમ ૩૫૪ વચ્ચેનો એકમાત્ર તફાવત અનિવાર્યપણે તે જાતિ કે જનજાતિ છે જેની સાથે પીડિતા સંબંધિત છે. જો તે શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ અથવા શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબની હોય, તો કલમ ૩(૧)(૧૧) લાગુ પડે છે. બીજો તફાવત એ છે કે કલમ ૩(૧)(૧૧) માં આવી પીડિતાનું અપમાન પણ ગુનો બનાવવામાં આવ્યો છે.

૨૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદમાંના વિશિષ્ટ આક્ષેપોના પ્રકાશમાં, આપણે એવા વિચારીત અભિપ્રાય ધરાવીએ છીએ કે એસસી/એસટી એક્ટની કલમ ૧૮ કોડની કલમ ૪૩૮ લાગુ કરવા માટે પ્રતિબંધ ઊભો કરે છે અને હાઈકોર્ટ સામાવાળાને આગોતરા જામીન આપવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. તદનુસાર, હાઈકોર્ટ દ્વારા ૦૩.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ પસાર કરાયેલો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે.

૨૨. અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સામાવાળાને યોગ્ય કોર્ટ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કરવા અને નિયમિત જામીન માંગવા માટે આજથી ચાર અઠવાડિયાનો સમય આપવામાં આવે છે. જો કે, એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે પ્રસ્તુત નિષ્કર્ષ માત્ર આ અરજીના નિકાલ પૂરતો મર્યાદિત છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ કેસને ગુણદોષના આધારે મુક્તપણે નક્કી કરવા માટે સ્વતંત્ર છે.

દેવિકા ગુજરાલ

અપીલ મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.